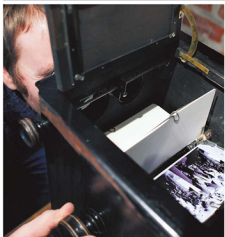

Fotorevignet virlørlighet

KRONIKENS FOTOHISTORIE

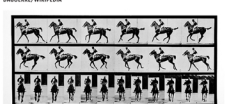
30. Tridimensjonale bilder er ingen nyhet. Ved Preus museum har de et 3D-aparat fra 1930- eller 1930-tallet. To like bilder er satt ved siden av hverandre, og øyene lar deg gå til tross for at det er ett tredimensjonalt bilde. FOTO: CARL MARTIN WØRRE

FØRSTE BILDELEVENDE: Det aller første permanente bilde ble skapt da Nicéphore Niépce skulle kopiere det. Det neste han tok - 'Utsikt fra vinduet i Le Gras' - er i dag utstilt ved Universitetet i Texas i Austin. FOTO: NICÉPHORE NIÉPCE/WIKIPEDIA

FØRSTE BILDELEVENDE: Det aller første permanente bilde ble skapt da Nicéphore Niépce skulle kopiere det. Det neste han tok - 'Utsikt fra vinduet i Le Gras' - er i dag utstilt ved Universitetet i Texas i Austin. FOTO: NICÉPHORE NIÉPCE/WIKIPEDIA

FØRSTE FILM: I 1877 ville Eadweard Muybridge finne ut om en galoppridende hest som gang har alle beina i lufta samtidig. Ved hjelp av 24 kamærer, utstilt ved smedsteden, ble det slått et den har det. Stop-motion-bildene ble satt sammen til en film, som regnes som verdens første. FOTO: E. MUYBRIDGE/REXUS MUSEUM

FOTOMUSEUM: Ingrid Nilsson er direktør ved Preus museum i Horten, som har en rekke fotografier fra fotografiløst eller første år. Her avduker hun et portrett av Sir William Herschel som gang mellom 1843 og 1847.

Hva skulle vi gjort uten fotografier? Sammenheng i hva hadde vi fortsatt ternet vilkeligheten.

AV BIRN HINDØ PITTENGER
b.hind@postboks.no

- I dag er det mye vanligere å ha et kamera enn en penn i lomma. Alle fotografere - hele tiden med mobiltelefonene sine, sier Ingrid Nilsson, direktør ved Preus museum i Horten. Hun er selv fotograf.

Nilsson leder Norges nasjonale fotomuseum, som huser både kamærer og bilder fra fotografens barndom - det vil si første halvdel av 1800-tallet.

Det er bortimot 200 år siden det aller første bilde ble tatt av den franske oppfinneren Nicéphore Niépce (1765-1828).

- Han er en av dem som skal ha æren for å ha oppfunden det som i dag er et av verdens mest brukte kommunikasjonsmidler, fastslår Nilsson.

NIEPCE VAR FØRST bestemt på å finne en måte å fargelegge det han kunne se i sitt hullkammer - eller camera obscura, som er latin for «mørkt rom», og som er foregangeren til kammerøyet.

FØRSTE PORTRETT: Robert Corwell tok det aller første portrettet av et menneske. Sjøtørret, et dagbrevstykke, ble tatt i oktober eller november 1839, bare noen måneder etter at dagbrevstypen ble gjort kjent. FOTO: ROBERT CORWELL/WIKIPEDIA

FØRSTE PORTRETT: Robert Corwell tok det aller første portrettet av et menneske. Sjøtørret, et dagbrevstykke, ble tatt i oktober eller november 1839, bare noen måneder etter at dagbrevstypen ble gjort kjent. FOTO: ROBERT CORWELL/WIKIPEDIA

På Niépces tid var camera obscura ofte en rekasse med et lite hull foran.

Hullet slipper lyset inn, og på bakveggen i kassen avtegnes omgivelser som et lybilde vendt opp ned. Ved hjelp av speil kunne «lybilde» vendes tilbake på tvers, slik og slike metoder er som gjorde det lett å tegne av bildet man fikk fra kammerøyet.

Flink til å tegne. Derfor brukte han ølter, salter, jernoxid, harpiks, søkkelid og fosfor i kammerøyet med underlag som papir, gull, sølv og silke metaller for å få et permanent avtrykk av det han rettet hullkammeret mot. Noen av hans tidlige forsøk ble til

bilder som forsvant i Sullys Hall. Han gjorde også fotografier - fotografering er ikke regnes som fotografier - for han tok sitt første permanente fotografi på 1820-tallet.

PROBLEMET VAR AT prosessen Niépce hadde foretatt seg fram til, krevde mange timer med eksponeringstid.

Niepce var utvilsomt en foregangsmand, men utover 1820- og 1830-tallet var det mange andre som også eksperimenterte med fotografering. Blant de fremste var franske Louis Daguerre, som gikk i kompaniskap med Niepce i 1828, og berktide William Henry Fox Talbot. Flere andre var også på hans tenk, og det var et kappløp om å bli den første som opplyst en teknikk som krevde lang fortvæ eksponeringstid, forteller Ingrid Nilsson.

Daguerre vant kappløpet, selv å etter at kompanjongen Niepce døde. De to hadde startet på - og Daguerre videreføret det han etterlot ham dagbrevstypen. Bilder fremes i en blanding av sølv og kvikksølv. Poesitv er høyt følsomt og varmer opp kvikksølv som sugde damp på en tinnplate med et salvervoppe.

Daguerre var raskt ut-

prosesser regnet som den første offentliggjorte formen for fotografering. Daguerre la sine brukningsveier for dagbrevstypen, og sålde metoden til den franske staten. 19. august 1839 annonserte de franske myndighetene at oppfinnelsen var en gave til sønn sine verdens. Denne datoen blir derfor regnet som fotograferingens fødselsdag, forteller Nilsson.

GAVEN BLE OGSÅ raskt tatt inn av «den franske». Utover på 1840-tallet eksploderte fotograferingen. Det kom en rekke nye oppfinnelser, som blant annet flik-eksponeringstiden ytterligere komet. De Daguerre offentliggjort sitt oppfinnelsen, brukte han mellom 10 og 30 minutter på å ta fotografier. De år senere var eksponeringstiden nedre 10-60 sekunder. Det var kameralisten Joseph Pétval oppfant i 1840, en viktig drak til.

- Folk over hele verden var raskt med å i bruk den nye bilde beholder og markedet fantes der ute. De første eleven var det en enorm etterspørsel etter portrettfotografering. Folk ville ha bilder av seg selv og sin familie, forteller direktøren ved fotomuseet. Pressen var raskt ut-

benyttet av og fotografier. Berktide Roger Fenton er kjent for å være den første offisielle krigsfotografen, sendt til Krimkrigen av prins Albert i 1855.

Etter hvert begynte kamærer, foretaks, etterfølgere, reklamemål og en rekke andre yrkesutøvere å fotografere.

Poenget mot fotografier var å vite om det var virkeligheten. I hus og grunn er det et kommunikasjonsmiddel. Spørsmålet er hva og vil fortelle, og om det er virkeligheten som formidles, bemerkter Ingrid Nilsson.

1873-1896: Filmen - omtalt som 24 bilder i sekundet - oppfinnelsen av Thomas Edison tok form under Edward Muybridge, Louis Le Prince, Thomas Edison og kammerøyet.

1885: Amerikanske George Eastman oppfant fotokamæren, som senere ble kalt Kodak, som ble en viktig brikke i utviklingen av fotokamæren, telefon og utskrift.

1908-1976: Grunnlaget for å digitalisere informasjon og digitaliseringen ble skapt av Ben Shwartz i 1908. Han hadde en eksponeringstid på 23 sekunder, ble lagret på et kamæret og hadde en oppløsning på 100 megapiksler.

1927-1936: Den første ekte digitale kamæren ble utviklet av George Eastman og Royce L. Cheim i 1927. Den hadde en oppløsning på 23 sekunder, ble lagret på et kamæret og hadde en oppløsning på 100 megapiksler.

1826: Franskmanen Nicéphore Niépce tar verdens første fotografi som fortsatt eksisterer. Niepce gikk i kompaniskap med nevningen Louis Daguerre i 1828.

1829: Daguerre gir sitt oppfinnelsen, dagbrevstypen. I den franske staten, kjøpte metoden av staten etter hans adopsjon. 19. august 1839 bekrefter franske myndigheter at dagbrevstypen er et nytt bilde.

1840: Ungarske Josef Petval oppfinner en linse som var duktig på portrettfotografering fordi eksponeringstiden kunne reduseres kraftig.

1841: Britiske William Henry Fox Talbot lanserer fotograferingens eldste (i fotobibli) med et av og bruk på et bilde ved hjelp av et kamæret for de fleste fotograferingsprosesser på 1840- og 1940-tallet.

FØRSTE FARGELEVDE: Skotske James Clerk Maxwell tok det første fargebildet allerede i 1861. Bildet er av en skotkattstykke. FOTO: JAMES CLERK MAXWELL/WIKIPEDIA

1861: Skotske James Clerk Maxwell tar det første fargebildet. Fargebildebilde var skapt av Edward Muybridge, Louis Le Prince, Thomas Edison og kammerøyet.

1873-1896: Filmen - omtalt som 24 bilder i sekundet - oppfinnelsen av Thomas Edison tok form under Edward Muybridge, Louis Le Prince, Thomas Edison og kammerøyet.

1885: Amerikanske George Eastman oppfant fotokamæren, som senere ble kalt Kodak, som ble en viktig brikke i utviklingen av fotokamæren, telefon og utskrift.

1908-1976: Grunnlaget for å digitalisere informasjon og digitaliseringen ble skapt av Ben Shwartz i 1908. Han hadde en eksponeringstid på 23 sekunder, ble lagret på et kamæret og hadde en oppløsning på 100 megapiksler.

1927-1936: Den første ekte digitale kamæren ble utviklet av George Eastman og Royce L. Cheim i 1927. Den hadde en oppløsning på 23 sekunder, ble lagret på et kamæret og hadde en oppløsning på 100 megapiksler.

Fotografi på asfalt

Verdens første eksisterende fotografi - som har fått navnet «Utsikt fra vinduet i Le Gras» - er fra 1826.

Det er tatt av Nicéphore Niépce - ut gjennom hans arbeidskamerale i landbyen St. Loep i Frankrike. Bildet har en eksponeringstid på cirka 16 timer, forteller fotograf Jan H. Aspen. Han er leder for opplæringskontoret for fotokamæren og underviser som fotograferingshistoriker.

Fotografier er enkle om å sette og verdens første bevarte fotografi. På bildet ser du et solbøt skinner på begge sidene av bygningen, forteller Aspen.

FØRSTE FARGELEVDE: Skotske James Clerk Maxwell tok det første fargebildet allerede i 1861. Bildet er av en skotkattstykke. FOTO: JAMES CLERK MAXWELL/WIKIPEDIA

1861: Skotske James Clerk Maxwell tar det første fargebildet. Fargebildebilde var skapt av Edward Muybridge, Louis Le Prince, Thomas Edison og kammerøyet.

1873-1896: Filmen - omtalt som 24 bilder i sekundet - oppfinnelsen av Thomas Edison tok form under Edward Muybridge, Louis Le Prince, Thomas Edison og kammerøyet.

1885: Amerikanske George Eastman oppfant fotokamæren, som senere ble kalt Kodak, som ble en viktig brikke i utviklingen av fotokamæren, telefon og utskrift.

1908-1976: Grunnlaget for å digitalisere informasjon og digitaliseringen ble skapt av Ben Shwartz i 1908. Han hadde en eksponeringstid på 23 sekunder, ble lagret på et kamæret og hadde en oppløsning på 100 megapiksler.

1927-1936: Den første ekte digitale kamæren ble utviklet av George Eastman og Royce L. Cheim i 1927. Den hadde en oppløsning på 23 sekunder, ble lagret på et kamæret og hadde en oppløsning på 100 megapiksler.